

Perceptimi publik ndaj marrëdhënieve dypalëshe, bashkëpunimit ndërkufitar dhe çështjeve të identitetit në Shqipëri

Autor:

Arjan Dyrmishi

Metodologjia dhe koordinimi i punës në terren:

Eduard Zaloshnja

Recensimi i brendshëm:

Mirsada Hallunaj

© Të gjitha të drejtat janë të rezervuara nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë. Të drejtat e pronës intelektuale mbrohen me ligjin për të drejtat e autorit dhe të drejtat e përafërta. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk mund të riprodhohet, të ruhet në sisteme elektronike apo të transmetohet në çfarëdo forme apo mjeti elektronik, mekanik apo tjetër pa lejen me shkrim të botuesit. Nuk lejohet shfrytëzimi komercial i asnjë materiali të botuar nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS) pa lejen me shkrim të QKSS-së. Ju lutemi të kontaktoni: info@qkss.org ose +383 38 221 420.

Të dhënat e paraqitura në këtë raport janë nga sondazhi i Barometrit të Sigurisë në Ballkanin Perëndimor (BSBP). BSBP është një nismë e re rajonale e filluar nga QKSS në vitin 2020, e cila zbatohet në bashkëpunim me Qendrën e Beogradit për Politikën e Sigurisë (BCSP) në Serbi dhe Qendrën për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes (CSDG) në Shqipëri, e mbështetur nga National Endowment for Democracy (NED). BSBP shërben si një instrument për të matur perceptimet e publikut në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi për çështje të ndryshme të lidhura me sigurinë. Të dhënat tregojnë se si qytetarët i perceptojnë apo informohen rreth çështjeve të paraqitura në këtë raport. Si të tilla, pikëpamjet e paraqitura në këtë raport nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e QKSS, BCSP, CSDG ose NED.

Financohet nga :

Konsorciumi i drejtuar nga:

PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ MARRËDHËNIEVE DYPALËSHE, BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR DHE ÇËSHTJEVE TË IDENTITETIT NË SHQIPËRI

PËRMBAJTJA

HYRJA	1
PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ MARRËDHËNIEVE DYPALËSHE	3
PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR DHE ÇËSHTJEVE TË IDENTITETIT	9
PËRMBYLLJA	13

HYRJA

Qendra për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes (CSDG) ka kryer Barometrin e Sigurisë në Shqipëri gjatë dy viteve të fundit (2019 dhe 2020) në një përpjekje për të matur perceptimin e publikut ndaj institucioneve dhe çështjeve të ndryshme të lidhura me sigurinë. Në këtë botim të tretë, CSDG i është bashkuar Barometrit të Sigurisë në Ballkanin Perëndimor (WBSB) në botimin e tij të dytë për të kryer një barometër rajonal identik në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi. Ky botim është i ndryshëm nga dy barometrat e mëparshëm, sepse ka marrë një dimension rajonal duke matur jo vetëm perceptimin e qytetarëve shqiptarë ndaj institucioneve të tyre dhe çështjeve të sigurisë, por edhe perceptimet e tyre ndaj bashkëpunimit rajonal dhe konkretisht marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë, Kosovës dhe Serbisë. WBSB ka një metodologji identike në të tri vendet, duke matur njëkohësisht perceptimet e qytetarëve të Kosovës dhe Serbisë për të njëjtat çështje. Rezultatet e WBSB do të publikohen në katër raporte të ndryshme për secilin vend.

Raporti i parë ishte Perceptimi publik ndaj institucioneve të sigurisë, drejtësisë dhe çështjeve të korrupsionit dhe raporti i dytë ishte Perceptimi publik ndaj sigurisë publike, kërcënimeve të brendshme dhe të jashtme. Ky është raporti i tretë Marrëdhëniet dypalëshe, bashkëpunimi ndërkufitar dhe çështjet e identitetit i cili paraqet vetëm rezultatet për Shqipërinë. Në vijim do të publikohet edhe raporti i katërt dhe i fundit, Integrimi evropian dhe siguria rajonale. Ky raport është përqendruar vetëm në marrëdhëniet dypalëshe, bashkëpunimi ndërkufitar dhe çështjet e identitetit në Shqipëri.

Për këtë anketë është përdorur një kampion rastësor i shtresëzuar prej 1115 personash në moshë madhore. Anketat u shpërndanë proporcionalisht në 61 bashki të Shqipërisë, duke marrë parasysh zonat rurale/urbane, gjininë dhe kuotat e moshës. Qëllimi i kësaj qasjeje të shtresëzuar kampionimi ishte arritja e përfaqësimit të saktë gjeografik dhe demografik i popullsisë së rritur në Shqipëri, duke ruajtur një marzh gabimi më të ulët se $\pm 2,9\%$ për kampionin e përgjithshëm. Për këtë anketë u përdor një kampionim i rastësishëm, i cili garanton që çdo banor i Shqipërisë të ketë pasur probabilitetin e barabartë për t'u zgjedhur për të marrë pjesë në këtë anketë duke bërë të mundur që rezultatet e anketës të reflektojnë qëndrimet dhe perceptimet e të gjithë popullsisë në moshë madhore të Shqipërisë. Anketa u krye përmes intervistave ballë për ballë. Para fillimit të punës në terren, anketuesit u trajnuan nga ekipi i menaxhimit të projektit. Puna në terren për mbledhjen e të dhënave u krye gjatë periudhës 10-20 shtator 2021. Përgjigjet e të anketuarve u regjistruan në mënyrë të drejtpërdrejtë në telefonat celularë të anketuesve dhe u transmetuan drejtpërsëdrejti tek serveri qendror me anën e një softueri të veçantë të prodhuar specifikisht për këtë studim nga ana e specialistit të IT të projektit. Koha dhe vendndodhja e secilës anketë gjithashtu regjistrohej automatikisht. Në fund të punës në terren, u krye një kontroll i përgjithshëm i cilësisë së të dhënave të anketave të grumbulluara në server.

Shumica e shqiptarëve janë skeptikë ndaj dialogut midis Kosovës dhe Serbisë, megjithëse besojnë se do të ketë pasoja nëse dy shtetet nuk arrijnë një marrëveshje. Shumica dërrmuese e shqiptarëve besojnë se njohja e ndërsjellë do të ishte rezultati më

i mirë i dialogut.

Shumica e shqiptarëve perceptojnë një përmirësim të marrëdhënieve mes Shqipërisë dhe Serbisë gjatë vitit të kaluar. Pothuajse të gjithë shqiptarët i vlerësojnë marrëdhëniet e qytetarëve dhe qeverive të Shqipërisë dhe Serbisë ose si të mira ose si as të mira e as të këqija. Shumica dërmuese e qytetarëve shqiptarë do të pranonin që qytetarët serbë të jetonin në shtetin e tyre, në lagjen e tyre, të ishin kolegët e tyre në punë ose miqtë e tyre. Megjithatë, më pak se gjysma e shqiptarëve do të pranonin që shtetasit serbë të bëhen zyrtarë publikë në Shqipëri ose mësues të fëmijëve të tyre.

Shumica e shqiptarëve mendojnë se Qeveria e Shqipërisë duhet të përfshihet në politikën e brendshme të Kosovës. Ata gjithashtu besojnë se Shqipëria dhe Kosova duhet të koordinojnë dhe unifikojnë politikën e tyre të jashtme, të heqin pikat kufitare dhe të mbështesin bashkimin e të dy vendeve.

Italia, Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Turqia perceptohen si vendet me ndikimin më pozitiv ndaj Shqipërisë, ndërsa Rusia, Serbia dhe Irani perceptohen si vendet me ndikimin më negativ ndaj Shqipërisë. Shumica dërmuese e shqiptarëve mbështesin nismën "Ballkani i Hapur".

Ky raport është i ndarë në dy pjesë kryesore. Kapitulli vijues paraqet gjetjet që kanë të bëjnë me perceptimin e publikut ndaj marrëdhënieve dypalëshe mes Shqipërisë, Kosovës dhe Serbisë; ndërsa kapitulli pasues paraqet gjetjet në lidhje me bashkëpunimin ndërkufitar dhe çështjet e identitetit. Në fund të raportit ofrohet edhe përmbyllja, e cila reflekton mbi gjetjet.

PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ MARRËDHËNIEVE DYPALËSHE

Ky kapitull paraqet të gjitha rezultatet e anketës që lidhen me perceptimin e të anketuarve ndaj marrëdhënieve dypalëshe midis Shqipërisë, Kosovës dhe Serbisë. Kështu, ky seksion paraqet të gjitha gjetjet e anketës që lidhen me perceptimet e të anketuarve ndaj dialogut midis Kosovës dhe Serbisë; marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Kosovës, si dhe marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Serbisë; dhe perceptimet e tyre ndaj Kosovës dhe qytetarëve serbë.

Shumica e shqiptarëve janë skeptikë ndaj dialogut midis Kosovës dhe Serbisë, megjithëse besojnë se do të ketë pasoja nëse të dyja vendet nuk arrijnë një marrëveshje. Shumica dërmuese e shqiptarëve besojnë se njohja e ndërsjellë do të ishte rezultati më i mirë i dialogut. Shumica e shqiptarëve perceptojnë një përmirësim të marrëdhënieve mes Shqipërisë dhe Serbisë gjatë vitit të kaluar. Bashkëpunimi tregtar dhe ekonomik (53.7%), lehtësimi i kontakteve mes njerëzve (21.69%) dhe zbatimi i projekteve infrastrukturore (10.07%) konsiderohen nga të anketuarit si prioritetet kryesore për bashkëpunimin midis Shqipërisë dhe Serbisë. Pothuajse të gjithë shqiptarët i vlerësojnë marrëdhëniet mes qytetarëve dhe qeverive të Shqipërisë dhe Serbisë ose si të mira ose si as të mira e as të këqija.

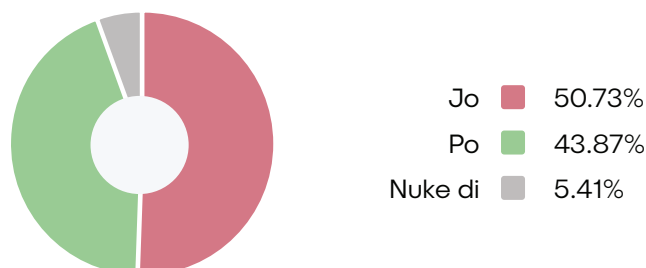
Shumica dërmuese e qytetarëve shqiptarë do të pranonin që shtetasit serbë të jetonin në shtetin e tyre, në lagjen e tyre, të bëheshin kolegë të tyre në punë ose të bëheshin miq të tyre. Megjithatë, më pak se gjysma e shqiptarëve do të pranonin që shtetasit serbë të bëheshin zyrtarë publikë në Shqipëri ose mësues të fëmijëve të tyre. Shumica e shqiptarëve mendojnë se Qeveria e Shqipërisë duhet të përfshihet në politikën e brendshme të Kosovës. Shumica dërmuese e të anketuarve besojnë se Shqipëria dhe Kosova duhet të koordinojnë dhe unifikojnë politikën e tyre të jashtme, të heqin pikat e tyre kufitare dhe gjithashtu të mbështesin bashkimin e të dy shteteve. Qeveritë e të dy vendeve konsiderohen nga shumica e të anketuarve si arsyeja kryesore e barrierave ekonomike mes Shqipërisë dhe Kosovës.

Sa i përket dialogut midis Kosovës dhe Serbisë, shumica e qytetarëve (59.08%) besojnë se dialogu nuk ka ndryshuar asgjë. 29.88% besojnë se dialogu ka përmirësuar marrëdhëniet, ndërsa një përqindje e vogël e të anketuarve (8.09%) besojnë se për shkak të dialogut janë përkeqësuar marrëdhëniet dypalëshe midis Kosovës dhe Serbisë.

Shumica dërmuese e të anketuarve (77.24%) besojnë se njohja e ndërsjellë do të ishte rezultati më i mirë i dialogut Kosovë-Serbi. Pothuajse një në dhjetë të anketuar (8.99%) besojnë se rezultati më i mirë i dialogut midis Kosovës dhe Serbisë do të ishte një marrëveshje që nuk konsiston në njohjen e ndërsjellë por anëtarësimin në Kombet e Bashkuara dhe organizatat e tjera ndërkombëtare (duke përfshirë formimin e Asociacionit të Komunave Serbe, statusin e veçantë për manastiret). 8.25% e të anketuarve besojnë se zgjidhja më e mirë do të ishte njohja e ndërsjellë nëpërmjet shkëmbimit të tokave/shkëmbimin e territoreve midis të dy vendeve. Një përqindje e vogël e të anketuarve (4.88%) besojnë se zgjidhja më e mirë do të ishte të mos ketë marrëveshje fare.

Pothuajse të gjithë të anketuarit (94.9%) mendojnë se Serbia duhet ta njohë shtetin e Kosovës. Të anketuarit u pyetën gjithashtu nëse do të kishte pasoja negative për Kosovën dhe Serbinë nëse nuk arrijnë një marrëveshje. Shumica e të anketuarve (63.35%) besojnë se do të ketë pasoja të vogla ose të mëdha. Përkundrazi, një në tre të anketuar (33.42%) besojnë se nuk do të ketë pasoja.

GRAFIKU 1 A MENDONI SE ZHVILLIMI I KOSOVËS DHE SERBISË ËSHTË I MUNDUR EDHE PA MARRËVESHJE?

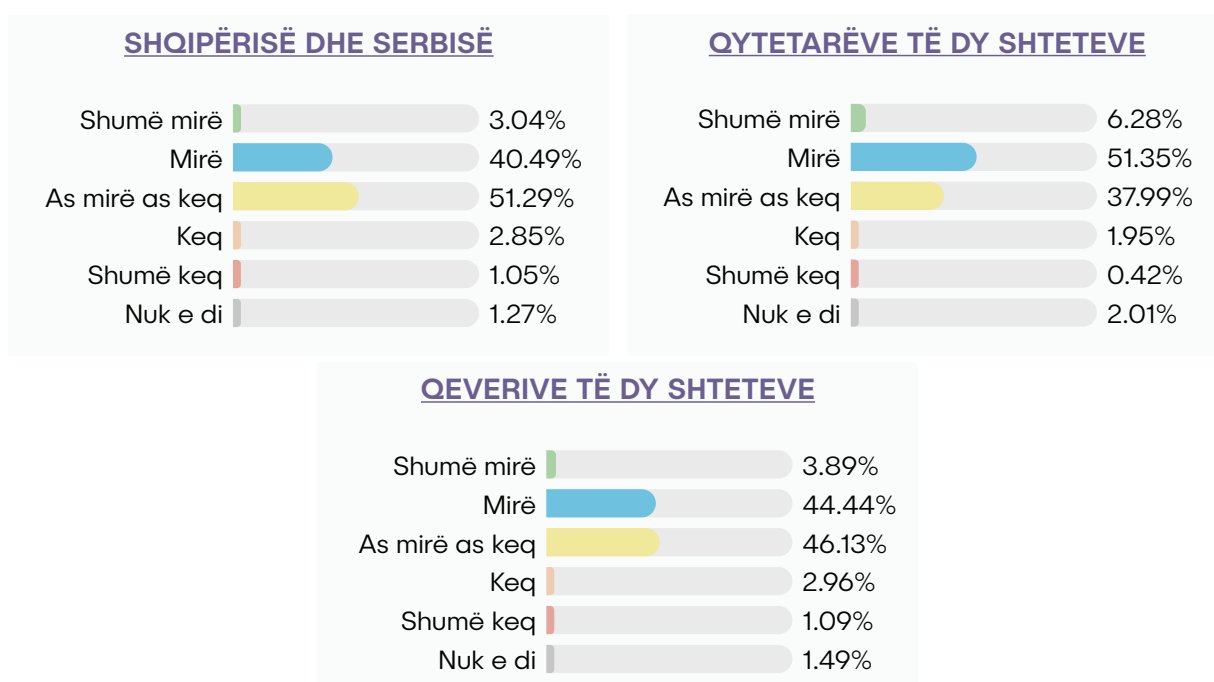

Publiku është i ndarë ndaj pyetjes nëse zhvillimi i Kosovës dhe Serbisë është i mundur pa marrëveshje. Gjysma e të anketuarve (50.73%) mendojnë se zhvillimi i të dy vendeve nuk është i mundur pa një marrëveshje. Nga ana tjetër, 43.87% e të anketuarve mendojnë se zhvillimi i të dy vendeve është i mundur pavarësisht marrëveshjes dypalëshe.

Shumica e të anketuarve (66.43%) janë të informuar përmes televizionit në lidhje me marrëdhëniet midis Kosovës dhe Serbisë. Mjeti i dytë më i përdorur i informimit është interneti (27.15%). Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (3.44%) informohen përmes debateve/diskutimeve me miqtë dhe familjen.

Shumica e të anketuarve (55.79%) besojnë se marrëdhëniet mes Shqipërisë dhe Serbisë janë përmirësuar gjatë vitit të kaluar. Nga ana tjetër, 42.44% e të anketuarve besojnë se marrëdhëniet janë përmirësuar pak ose nuk janë përmirësuar aspak.

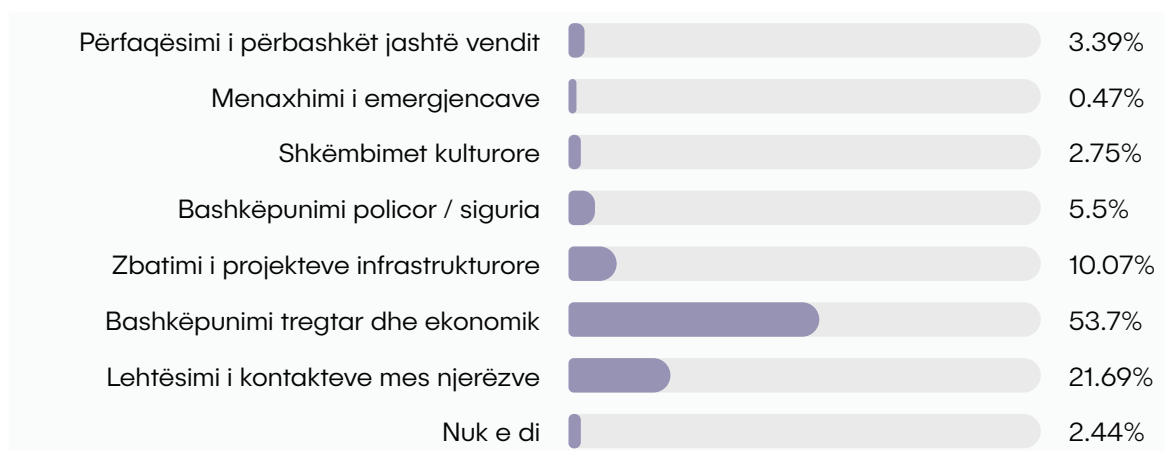
GRAFIKU 2 VLERËSONI MARRËDHËNIET AKTUALE MIDIS:

Të anketuarve iu kërkua të vlerësonin marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Serbisë, si dhe marrëdhëniet midis qytetarëve dhe qeverive të të dy vendeve. Shqiptarët priren t'i perceptojnë marrëdhëniet midis dy vendeve si të qeta dhe përgjithësisht të mira. Marrëdhëniet mes shtetasve shqiptarë dhe serbë (57.63%) perceptohen si më të mira se marrëdhëniet midis qeverive të të dy vendeve (48,33%) apo marrëdhëniet e përgjithshme midis Shqipërisë dhe Serbisë (43,53%). Një përqindje e vogël e të anketuarve 4.05% besojnë se marrëdhëniet e dy qeverive janë ose të këqija ose shumë të këqija; (3.9%) besojnë se marrëdhëniet e përgjithshme ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë janë ose të këqija ose shumë të këqija; dhe 2.37% besojnë se marrëdhëniet mes qytetarëve shqiptarë dhe atyre serbë janë ose të këqija ose shumë të këqija.

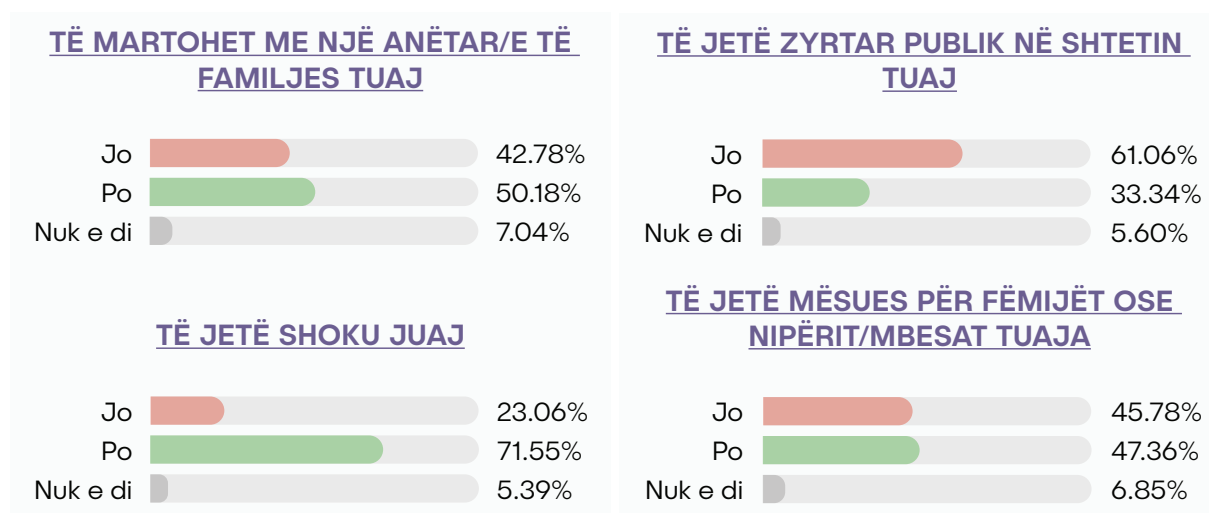
GRAFIKU 3 CILAT DUHET TË JENË PRIORITETET E BASHKËPUNIMIT MIDIS SHQIPËRISË DHE SERBISË?

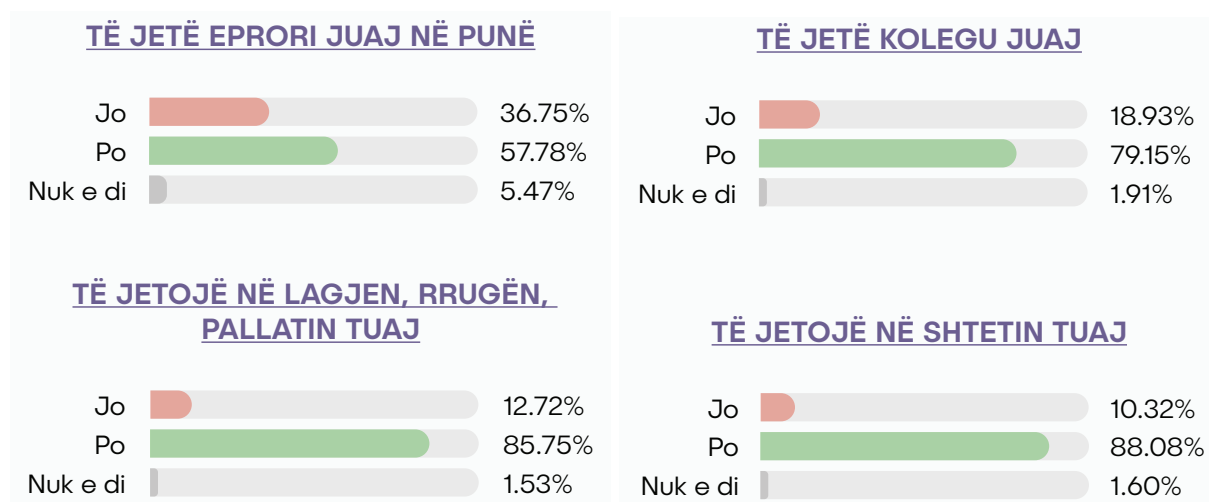

Bashkëpunimi tregtar dhe ekonomik (53.7%), lehtësimi i kontakteve mes njerëzve (21.69%) dhe zbatimi i projekteve infrastrukturore (10.07%) konsiderohen nga të anketuarit si prioritetet kryesore për bashkëpunimin ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Nga ana tjetër, menaxhimi i emergjencave (0.47%), shkëmbimet kulturore (2.75%) dhe përfaqësimi i përbashkët jashtë vendit (3.39%) konsiderohen si prioritetet më pak të rëndësishme nga të anketuarit.

Pak më shumë se gjysma e shqiptarëve (53.09%) ndihen të sigurt të udhëtojnë në Serbi, dhe 37.84% të tjerë ndihen deri diku të sigurt. Nga ana tjetër, një përqindje e vogël e shqiptarëve (6.95%) ndihen të pasigurt të udhëtojnë në Serbi.

GRAFIKU 4 A DO E PRANONIT NJË SHTETAS/E TË SERBISË:

Të anketuarit u pyetën nëse do të pranonin një shtetas serb të jetonte në shtetin e tyre dhe në lagjen e tyre; të jetë kolegu ose eprori i tyre; të jetë mësuesi i fëmijëve të tyre; të jetë miku i tyre; bëhen zyrtar publik në vendin e tyre; dhe të martohet me një anëtar të familjes së tyre. Të dhënat tregojnë se shqiptarët më së shumti do të pranonin një shtetas serb të jetonte në shtetin e tyre (88.08%), të jetonte në lagjen/rrugën/ndërtesën e tyre (85.75%), të jetë kolegu i tyre në punë (79.15%) dhe të jenë miq të tyre (71.55%). Nga ana tjetër, shqiptarët nuk janë të gatshëm të pranojnë një shtetas serb të bëhet zyrtar publik në Shqipëri (61.06%), nuk janë të gatshëm të pranojnë një shtetas serb të bëhet mësues për fëmijët/nipërit e tyre (45.78%) dhe të martohen me një anëtar të familjes së tyre (42.78%).

Shumica dërmuese e shqiptarëve ndihen të sigurt të udhëtojnë në Kosovë. Është interesante gjetja se më shumë se një në dhjetë të anketuar (11.4%) ndihen vetëm disi të sigurt për të udhëtuar në Kosovë.

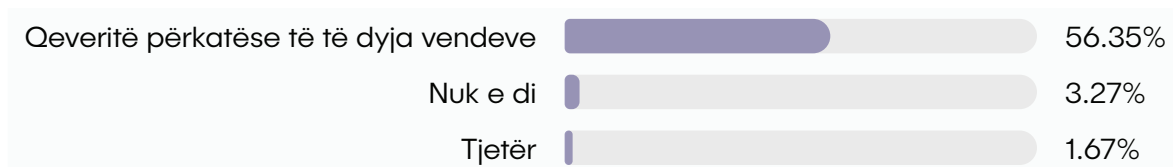
Të anketuarit janë pyetur gjithashtu nëse besojnë se qeveria e Shqipërisë duhet të përfshihet në politikën e brendshme të Kosovës (si dialogu midis Kosovës dhe Serbisë, zhvillimet e brendshme politike, etj.) Shumica e të anketuarve (57.09%) besojnë se qeveria e Shqipërisë duhet përfshihet në politikën e brendshme të Kosovës. Nga ana tjetër, 40.63% e të anketuarve mendojnë se qeveria e Shqipërisë nuk duhet të përfshihet në politikën e brendshme të Kosovës.

Të anketuarit janë pyetur gjithashtu nëse mendojnë se Shqipëria duhet të ketë një rol aktiv kur bëhet fjalë për marrëdhëniet e Kosovës me vendet e tjera të rajonit. Shumica e shqiptarëve (63.2%) besojnë se Shqipëria duhet ta bëjë këtë, por vetëm me kërkesë specifike të Kosovës. Më shumë se një në katër shqiptarë (28.81%) besojnë se Shqipëria duhet ta bëjë këtë në mënyrë proaktive, pa pasur nevojë për pëlqimin paraprak të Kosovës. Nga ana tjetër, vetëm 6.14% e shqiptarëve mendojnë se Shqipëria nuk duhet të ketë një rol aktiv në këtë drejtim.

Shumica dërmuese e të anketuarve (85.42%) mendojnë se Shqipëria dhe Kosova duhet të koordinojnë dhe unifikojnë politikën e tyre të jashtme. Nga ana tjetër, më shumë se një në dhjetë shqiptarë (11.89%) mendojnë se dy vendet nuk duhet të unifikojnë politikën e tyre të jashtme.

GRAFIKU 5 CILI ËSHTË SHKAKTARI KRYESOR I PENGESAVE EKONOMIKE MIDIS SHQIPËRISË DHE KOSOVËS?

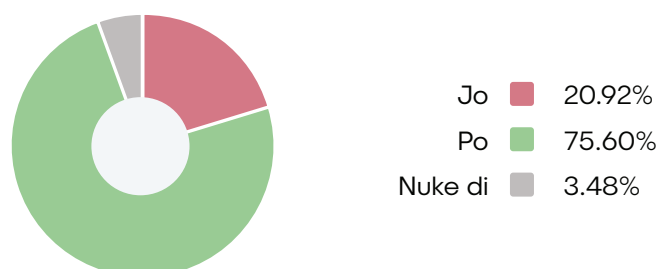

Qeveritë e dy vendeve konsiderohen nga shumica e të anketuarve (56.35%) si shkaqet kryesore të pengesave ekonomike midis Shqipërisë dhe Kosovës. Më shumë se një në dhjetë të anketuar (12.49%) besojnë se shtetet e tjera janë shkaktarët e pengesave ekonomike ndërmjet dy vendeve, dhe një në dhjetë të anketuar (10.61%) beson se Qeveria e Kosovës është shkaktare e pengesave ekonomike ndërmjet dy vendeve.

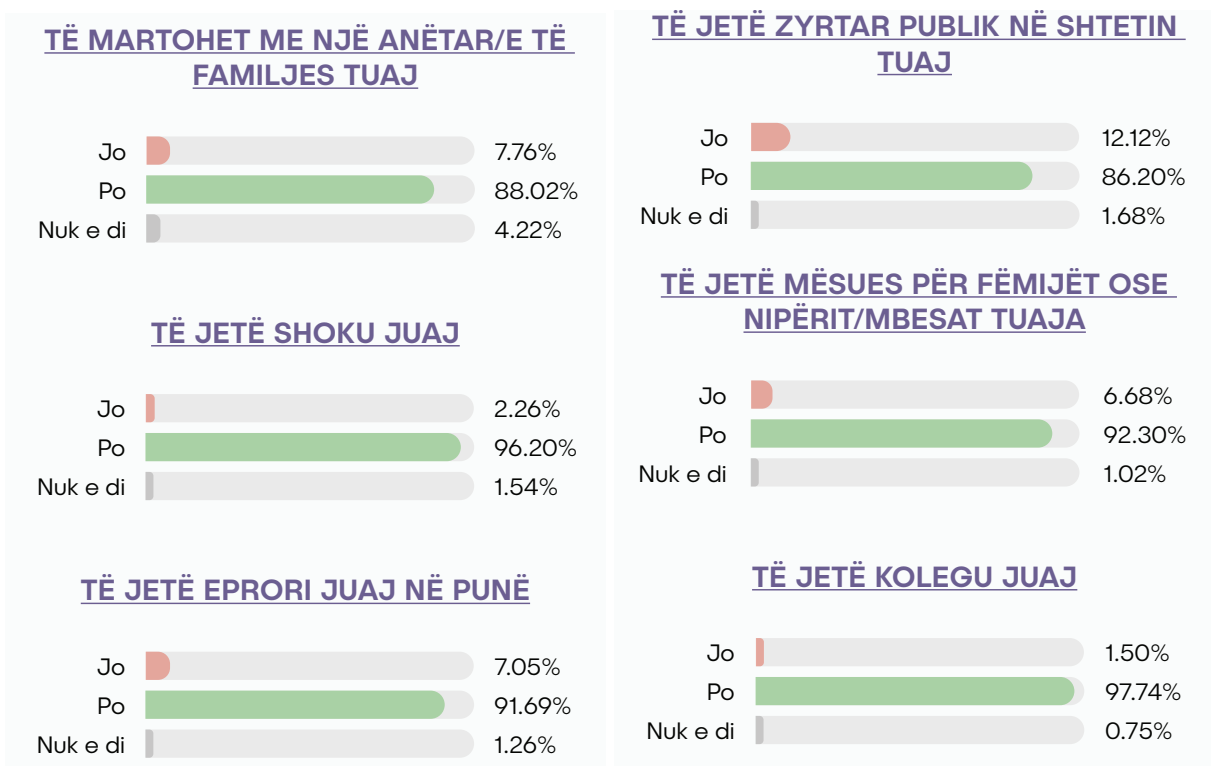
Shumica dërmuese e të anketuarve (84.9%) mendojnë se pikat kufitare ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës duhet të hiqen. Nga ana tjetër, 13.24% e të anketuarve mendojnë se pikat kufitare mes dy vendeve nuk duhet të hiqen.

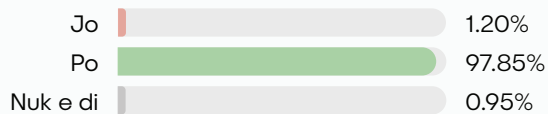
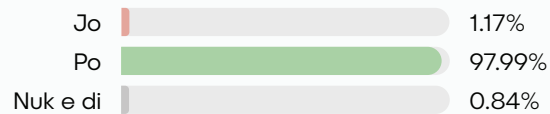
GRAFIKU 6 A E MBËSHTESNI BASHKIMIN (UNIFIKIMIN) E SHQIPËRISË ME KOSOVËN?

Shumica dërmuese e shqiptarëve (75.60%) mbështesin bashkimin e Shqipërisë dhe Kosovës. Përkundrazi, një në pesë shqiptarë (20,92%) nuk e mbështet bashkimin e dy vendeve.

GRAFIKU 7 A DO E PRANONIT NJË SHTETAS/E TË KOSOVËS:

**TË JETOJË NË LAGJEN, RRUGËN,
PALLATIN TUAJ****TË JETOJË NË SHTETIN TUAJ**

Të anketuarit u pyetën nëse do të pranonin një qytetar të Kosovës të jetonte në shtetin e tyre dhe në lagjen e tyre; të jetë kolegu ose eprori i tyre; të jetë mësuesi i fëmijëve të tyre; të jetë miku i tyre; të jetë zyrtar publik në vendin e tyre; dhe të martohet me një anëtar të familjes së tyre. Të dhënat tregojnë se shumica dërrmuese e shqiptarëve do të pranonin një shtetas të Kosovës që të jetonte në shtetin e tyre (97,99%), të jetonte në lagjen/rrugën/ndërtesën e tyre (97,85%), të jetë kolegu i tyre në punë (97,74%) dhe të jetë shoku i tyre (96,20%). Vlerësime disi më të ulëta të pranimi vërehen në lidhje me gatishmërinë e shqiptarëve për të pranuar një shtetas të Kosovës për t'u bërë zyrtar publik në Shqipëri (86.20%), për t'u martuar me një anëtar të familjes së tyre (88.02%), për t'u bërë epror i tyre në punë (91.69%) dhe të jenë mësues për fëmijët/nipërit e tyre (92.30%).

Ky seksion pasqyroj rezultatet e anketës në lidhje me marrëdhëniet dypalëshe ndërmjet Shqipërisë, Kosovës dhe Serbisë. Kapitulli vijues pasqyron rezultatet e anketës në lidhje me bashkëpunimin ndërkufitar dhe çështjet e identitetit.

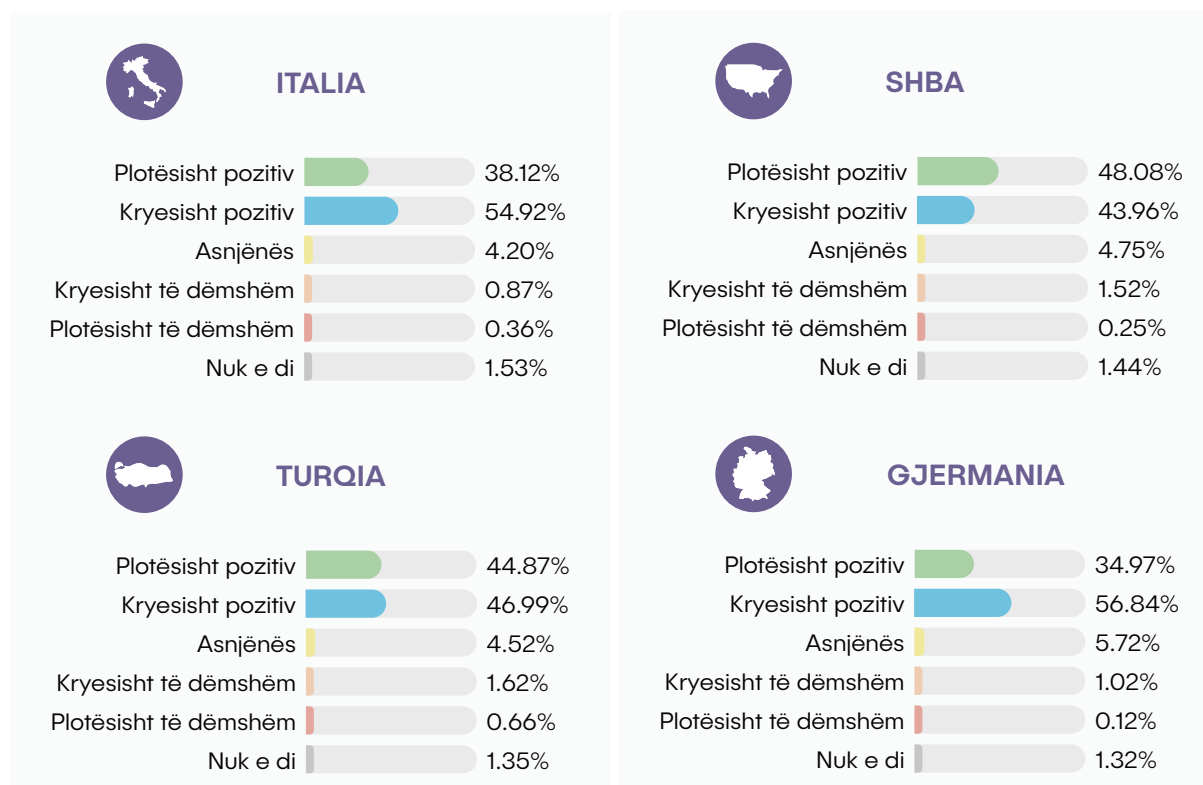
PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR DHE ÇËSHTJEVE TË IDENTITETIT

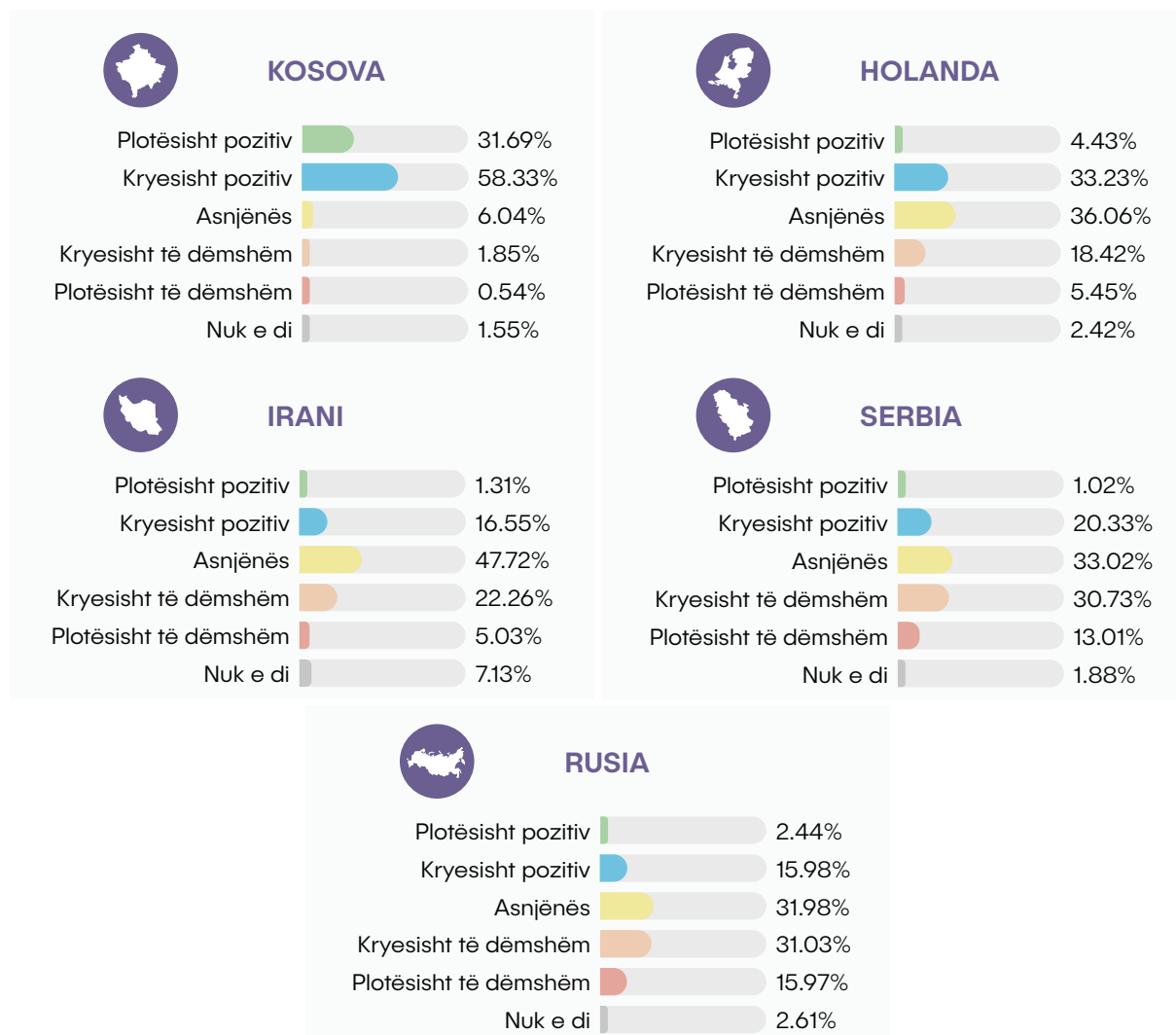
Ky kapitull paraqet të gjitha rezultatet e anketës që lidhen me perceptimin publik ndaj bashkëpunimit ndërkufitar dhe çështjeve të identitetit. Çështjet e mbuluara nga ky seksion përfshijnë perceptimet e qytetarëve shqiptarë ndaj ndikimit të vendeve (kryesore) të huaja në Shqipëri dhe pikëpamjen e tyre ndaj nismave të bashkëpunimit rajonal (p.sh. "Ballkani i Hapur").

Italia, Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Turqia janë tre vendet që perceptohen me ndikimin më pozitiv ndaj Shqipërisë, ndërsa Rusia, Serbia dhe Irani me ndikimin më negativ ndaj Shqipërisë. Shumica dërrmuese e shqiptarëve mbështesin nismën "Ballkani i Hapur". Shqiptarët besojnë se Turqia, Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Italia i kanë dhënë Shqipërisë ndihmën më të madhe gjatë pandemisë COVID-19.

Shqiptarët e perceptojnë Italinë (93.04%), Shtetet e Bashkuara të Amerikës (92.04%), Turqinë (91.86%), Gjermaninë (91.81%) dhe Kosovën (90.02%) si vendet me ndikimin më pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, Rusia (47%), Serbia (43.74%), Irani (27.29%) dhe Holanda (23.87%) shihen si vendet me ndikimin më negativ ndaj Shqipërisë (shih grafikun nr. 8).

GRAFIKU 8 SI E VLERËSONI NDIKIMIN E VENDEVE TË MËPOSHTME NDAJ SHQIPËRISË

38.96% e të anketuarve besojnë se Arabia Saudite ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, 7.32% e të anketuarve besojnë se Arabia Saudite ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Gjysma e të anketuarve (50.28%) besojnë se Austria ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (4.11%) besojnë se Austria ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

37.63% e të anketuarve besojnë se Bosnja dhe Hercegovina ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (4.88%) besojnë se Bosnja dhe Hercegovina ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Më shumë se një në katër të anketuar (28.66%) besojnë se Bullgaria ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje e konsiderueshme e të anketuarve (15.47%) besojnë se Bullgaria ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica e të anketuarve (62.73%) besojnë se Emiratet e Bashkuara Arabe kanë një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (5.1%) besojnë se Emiratet e Bashkuara Arabe kanë një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Pak më shumë se gjysma e të anketuarve (53.59%) besojnë se Franca ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje e konsiderueshme e të anketuarve (16.74%) besojnë se Franca ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica e të anketuarve (61.19%) besojnë se Greqia ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, më shumë se një në dhjetë të anketuar (12.88%) besojnë se Greqia ka

një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

39.41% e të anketuarve besojnë se Hungaria ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje e vogël e të anketuarve (6.64%) besojnë se Hungaria ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica e të anketuarve (56.12%) besojnë se Izraeli ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (4.87%) besojnë se Izraeli ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

36.69% e të anketuarve besojnë se Kina ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një në pesë të anketuar (19.92%) beson se Kina ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica dërmuese e të anketuarve (71.82%) besojnë se Kroacia ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (2.16%) besoj se Kroacia ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica dërmuese e të anketuarve (73.39%) besojnë se Mali i Zi ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (2.67%) beson se Mali i Zi ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Shumica dërmuese e të anketuarve (74.3%) besojnë se Maqedonia e Veriut ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (3.74%) beson se Maqedonia e Veriut ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

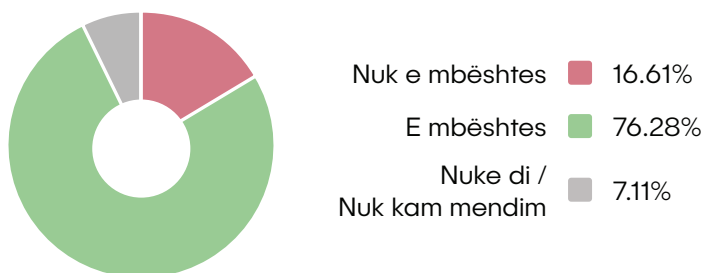
Shumica e të anketuarve (58.59%) besojnë se Mbretëria e Bashkuar ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje e vogël e të anketuarve (7.09%) beson se Mbretëria e Bashkuar ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Një në tre të anketuar (34.79%) beson se Rumania ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje e vogël e të anketuarve (5.34%) besojnë se Rumania ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

Më shumë se një në tre të anketuar (35.97%) beson se Spanja ka një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, më pak se një në dhjetë të anketuar (9.31%) beson se Spanja ka një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

38.6% e të anketuarve besojnë se vendet skandinave kanë një ndikim pozitiv ndaj Shqipërisë. Nga ana tjetër, një përqindje shumë e vogël e të anketuarve (2.42%) besojnë se vendet skandinave kanë një ndikim negativ ndaj Shqipërisë.

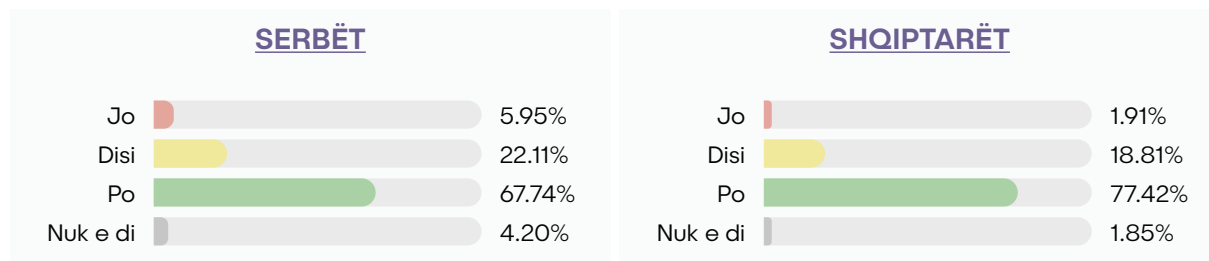
GRAFIKU 9 NËSE JENI NË DIJENI TË NISMËS SË ASHTUQUAJTUR "MINI-SHENGEN I BALLKANIT PERËNDIMOR" I RIEMËRTUAR SË FUNDMI SI "BALLKANI I HAPUR", A E MBËSHTESNI ATË?

Shumica dërmuese e të anketuarve (86.18%) janë në dijeni të nismës së ashtuquajtur "Mini-Shengen i Ballkanit Perëndimor" i riemërtuar së fundmi si "Ballkan i Hapur". Nga ana tjetër, 13.82% e të anketuarve nuk janë në dijeni të kësaj nisme. Të anketuarit u pyetën

po ashtu nëse e mbështesnin nismën “Ballkani i Hapur”, ku shumica dërrmuese e të anketuarve (76.28%) e mbështesin këtë nismë (shih grafikun nr. 9).

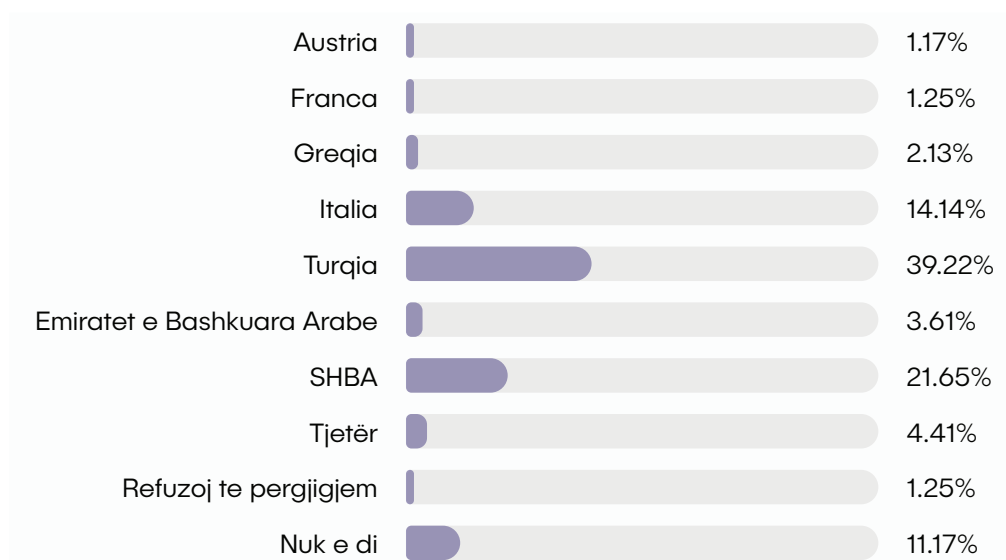
GRAFIKU 10 A MENDONI SE GRUPET E MËPOSHTME JANË FAKTORË TË RËNDËSISHËM NË BALLKANIN PERËNDIMOR

Shumica dërrmuese e të anketuarve (77.42%) besojnë se shqiptarët janë një faktor i rëndësishëm në Ballkanin Perëndimor. Edhe pse në një përqindje më të ulët (67.74%), shumica e të anketuarve gjithashtu besojnë se edhe serbët janë një faktor i rëndësishëm në Ballkanin Perëndimor (shih grafikun nr. 10).

Të anketuarit u pyetën gjithashtu se cili shtet mendojnë se i ka dhënë mbështetjen më të madhe financiare/humanitare Shqipërisë për t'u përballur me pandeminë COVID-19 (shih grafikun nr. 11).

GRAFIKU 11 CILI ËSHTË SHTETI QË I KA DHËNË MBËSHTETJEN MË TË MADHE FINANCIARE/HUMANITARE SHQIPËRISË PËR T'U PËRBALLUR ME PANDEMINË COVID-19

Ky seksion pasqyroj perceptimet e qytetarëve ndaj bashkëpunimit ndërkufitar dhe çështjet e identitetit. Kjo ishte pjesa e tretë dhe e fundit e këtij raporti. Përmbyllja e mëposhtme reflekton mbi gjetjet e anketës.

PËRMBYLLJA

Ky raport është përgatitur me synimin për të shqyrtuar qëndrimet e qytetarëve shqiptarë ndaj marrëdhënieve dypalëshe, bashkëpunimit ndërkufitar dhe çështjeve të identitetit në Shqipëri.

Marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë dhe bashkëpunimi rajonal janë pjesë e grupit të parë të kapitujve të integritetit evropian "Bazat e Procesit të Anëtarësimit" dhe përbëjnë një pjesë thelbësore të procesit të integritetit për Shqipërinë. Ato kontribuojnë në stabilitetin, pajtimin dhe në një klimë të favorshme për adresimin e çështjeve të hapura dypalëshe dhe trashëgiminë e së kaluarës. Sipas raportit të Komisionit Evropian për Shqipërinë 2021, vendi ka vazhduar të angazhohet në një mënyrë konstruktive në dialog me vendet fqinje për të adresuar çështjet dypalëshe dhe për të siguruar marrëdhënie të mira fqinjësore.

Për sa i përket marrëdhënieve të Shqipërisë me Kosovën, duke qenë se të dy vendet janë pjesë e të njëjtit komb, me histori, kombësi dhe gjuhë të përbashkët, marrëdhëniet mes tyre kanë qenë gjithmonë të shkëlqyera. Kjo pikëpamje konfirmohet edhe nga kjo anketë, pasi shumica dërrmuese e qytetarëve shqiptarë u sugjerojnë qeverive të Shqipërisë dhe Kosovës unifikimin e politikës së tyre të jashtme; heqjen e pikave kufitare dhe mbështetjen e bashkimit të të dy vendeve në një shtet të vetëm. Ndërkohë që qytetarët e të dy vendeve shprehin qëndrime të shkëlqyera ndaj njëri-tjetrit (e konfirmuar edhe nga kjo anketë), në nivel qeveritar, marrëdhëniet nuk janë të njëjta. Edhe pse, qeveritë e të dy vendeve takohen çdo vit në përpjekje për t'i afruar vendet dhe kanë ruajtur me sukses marrëdhëniet përgjithësisht të mira, ato herë pas here nuk kanë qenë dakord për disa aspekte të cilat kanë çuar më tej në mosmarrëveshje. Këtë perceptim e ndan edhe publiku shqiptar, pasi shumica e tyre beson se qeveritë e Shqipërisë dhe Kosovës janë shkaktaret e pengesave (ekonomike) mes dy vendeve.

Për sa i përket marrëdhënieve të qeverive të Shqipërisë dhe Serbisë, ato mbeten të mira, gjithsesi, ato ndikohen nga e kaluara historike dhe janë të kushtëzuara edhe nga qëndrimi i Serbisë ndaj Kosovës. Shqipëria vazhdon të mbështesë vijimin e dialogut Kosovë-Serbi të udhëhequr nga BE. Për këtë, më shumë se gjysma e qytetarëve shqiptarë të pyetur në këtë anketë besojnë se një dialog i tillë ende nuk ka ndryshuar asgjë, dhe shumica e qytetarëve mendojnë se njohja e ndërsjellë midis Kosovës dhe Serbisë do të ishte rezultati më i mirë i dialogut. Krahës kësaj, marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Serbisë janë përmirësuar që nga viti 2014 kur u zhvillua vizita e parë e një kryeministri shqiptar në Beograd, e cila u pasua nga vizita e kryeministrit serb në Tiranë një vit më pas. Që atëherë të dy udhëheqësit janë takuar herë pas here dhe kanë nënshkruar marrëveshje dypalëshe për të afruar vendet dhe popujt që ata përfaqësojnë. Kjo pasqyrohet edhe në këtë sondazh, ku shumica e qytetarëve shqiptarë vlerësojnë se marrëdhëniet midis dy vendeve janë përmirësuar; dhe shprehin qëndrime pozitive ndaj qytetarëve serbë. Vlen të theksohet se pavarësisht kësaj pasqyre pozitive, për shkak të së kaluarës, shqiptarët kanë ende perceptime jo të favorshme ndaj Serbisë. Kjo mbështetet nga fakti se vetëm gjysma e shqiptarëve ndihen të sigurt për të udhëtuar në Serbi dhe një numër i përafërt i shqiptarëve e perceptojnë ndikimin e Serbisë në Shqipëri si kryesisht ose plotësisht të

dëmshëm (shteti me perceptimin më negativ pas Rusisë).

Në lidhje me idenë e "Mini-Shengenit", e cila u materializua në tetor 2019, kur Shqipëria, Maqedonia e Veriut dhe Serbia vendosën të thellojnë bashkëpunimin rajonal duke formuar këtë nismë për të përmirësuar jetën dhe ekonominë në rajon deri në kohën kur BE të hapë dyert për ta. Kjo nismë është e hapur për të gjashtë vendet e Ballkanit Perëndimor (BB), megjithëse Bosnja dhe Hercegovina, Kosova dhe Mali i Zi janë ende skeptike në lidhje me këtë ide, me argumentin se kjo mund të ndikonte në procesin e anëtarësimit të tyre në BE dhe do të mundësonte dominimin ose ndikimin përçarës serb në rajon. Pavarësisht nga ky kundërshtim, udhëheqësit e Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë vijojnë ta mbështesin këtë nismë. Gjatë Forumit Ekonomik për Bashkëpunim Rajonal të mbajtur në Shkup në qershor 2021, treshja shpalosi një emër të ri për këtë nismë, "Ballkani i Hapur". Ata nënshkruan tre marrëveshje (i) Përgjigje e përbashkët ndaj fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive të tjera; (ii) Lejimi i qytetarëve për të punuar në vendet e njëri-tjetrit; dhe (iii) Ndihma për lëvizjen e mallrave pa vonesa. Mes një debati të gjerë në Shqipëri për këtë nismë, ky sondazh zbulon se shumica dërrmuese e publikut shqiptar është në dijeni dhe po ashtu mbështet nismën "Ballkani i Hapur".

Nuk është e qartë nëse kjo nismë do të realizohet, por duke qenë se gjysma e vendeve të BP nuk janë të gatshme të bashkohen, e gjithë nisma mund të dështojë sepse për të qenë një nismë rajonale, ajo nuk mund të ketë sukses pa pjesëmarrjen e të gjashtë vendeve të rajonit të BP.

Katalogimi në botim **(CIP)**

Biblioteka Kombëtare e Kosovës - "Pjetër Bogdani"

327(469.5)"2022"(47)

Dyrmishi, Arjan

Perceptimi publik ndaj marrëdhënieve dypalëshe, bashkëpunimit ndërkufitar dhe çështjeve të identitetit në Shqipëri : anketa e WBSB në Shqipëri : raporti i vendit #4 2022 / Arjan Dyrmishi. - Prishtinë : QKSS, 2022. - 20 f. : ilustr. ; 28 cm.

Shqipëria -- Marrëdhëniet me jashtë -- Raporte -- 2022

ISBN 978-9951-799-54-6

Aleph [000101157]

ISBN 978-9951-799-54-6

9 789951 799546

